

150 jaar Spoorwegen in Nederland.

De spoorweg met dezelfde basisprincipes die wij ook nu nog kennen, begon zijn opmars in Engeland, waar in 1825 tussen Stockton en Darlington de 'Locomotion' van G. Stephenson zijn eerste rit maakte. Dit was het begin van de daarna in alle landen zeer snelle ontwikkeling van de spoorwegen, maar het zou nog jaren duren voor in Nederland de eerste trein zou gaan rijden.

Het principe van de spoorweg, een spoor dat zorgt voor de geleiding van voertuigen, gaat zeer ver terug in de geschiedenis, maar het zal niet lang na de ontwikkeling van het wiel tot stand zijn gekomen. (afb.1)

In de spoorwegliteratuur wordt reeds het jaar 2245 vóór Christus genoemd, maar toen was de geleiding van de nu bekende spoorstaaf, een alleen maar een uit stenen bestaande rand welke er voor zorgde dat het voertuig niet uit de koers raakte.

Zeer vroeg was het spoor wel bekend uit

de mijnbouw, waar de wagentjes via een geleide rail van hout in het spoor gehouden werden.

De voortbeweging was alleen nog een kwestie van man- of paardekracht en het zou nog jaren duren voor Richard Trevithick (1771-1833) de eerste locomotief bouwde (1803), waarbij de stoom onder hoge druk ervoor zorgde dat er via de rails lasten verplaatst konden worden; helaas waren zijn ontwerpen iets te vroeg om een grote rol bij de ontwikkeling te spelen. (afb.2)

Matthew Murray (1765-1826) bouwde de eerste in de praktijk bruikbare stoomlocomotief voor de Middleton-kolenmijn nabij Leeds in 1810. (afb.3)

George Stephenson (1781-1848) toonde aan dat de stoomlocomotief meer mogelijkheden had dan het paard; hij bouwde de Stockton & Darlington-Railway in 1825 en de Liverpool and Manchester Railway in 1830 en hij werd in de gehele wereld als adviseur gevraagd om zijn toenmalige kennis. (afb.4)

In Nederland zou het tot 20 september

1839 duren, voor de eerste stoomlocomotief zijn officiële rit maakte tussen

Amsterdam en Haarlem: de geschiedenis hiervan staat uitgebreid vermeld in de diverse publicaties welke ter gelegenheid van dit jubileum uitgegeven zijn.

Was de stoomlocomotief in de eerste jaren nog een machine met vele moeilijkheden, toch ontwikkelde deze zich tot een zeer volwaardige en betrouwbare locomotief door de diverse verbeteringen en ontwikkelingen van verschillende pioniers.

De ontwikkelingen gingen verder en in 1879 demonstreerde Ernst Werner von Siemens in Berlijn de eerste elektrische spoorlijn ter wereld; dit was het begin van de ontwikkeling die ervoor zorgde dat de elektrische- en diesellok de stoomlocomotief op de achtergrond drong. (afb.5)

Misschien worden zij later weer verdrongen door de magneettrein, welke nu in ontwikkeling is, maar eerst krijgen wij nog de hoge-snelheidstrein, de T.G.V. en de I.C.E., welke de reistijd tussen de diverse grote steden zeer veel zal gaan verkorten, al lijkt het vaak nog net als in 1839, omdat er toen tegen het IJzeren Paard werd geprotesteerd en nu tegen de komst van de Snelle Duivel.

De Nederlandse Spoorwegen vierden hun jubileum in Utrecht, waar in de tentoonstelling 'Treinen door de tijd' (afb.6) de ontwikkeling van de spoorwegen in Nederland getoond werd. De officiële viering van dit jubileum vond plaats op 20 september 1989 met een feestelijke rit voor de diverse genodigden tussen Haarlem en Amsterdam, waarna het jubileum werd afgesloten met een manifestatie op 23 september in Haarlem.

A. Ritmeester

namens:

Intern. Ver. De Spoorwegmotief Filatelist
Peuscherstraat 121
7558 BC Hengelo (O).